

УДК 371.13:373.3(474)

Іванюк Ганна Іванівна

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки та психології
Педагогічного інституту
Київський університет імені Бориса Грінченка, м. Київ
h.ivaniuk@kubg.edu.ua

Дем'яненко Валентина Іванівна

викладач кафедри педагогіки та психології
Педагогічного інституту
Київський університет імені Бориса Грінченка, м. Київ
v.demianenko@kubg.edu.ua

ПРАКТИКО ЗОРІЄНТОВАНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Анотація. В статті висвітлено деякі аспекти практико орієнтованої підготовки майбутнього вчителя початкової школи в процесі вивчення педагогічних дисциплін засобами проектної діяльності. Подано авторський досвід використання навчальних проектів, зокрема, з дисциплін «Основи педагогіки» та «Теорія і методика виховання». Розкрито особливості реалізації в освітньому процесі ВНЗ діяльнісного, особистісного, компетентнісного підходів.

Ключові слова: практико зорієнтована підготовка; професійна компетентність; метод проектів; проектна діяльність; особистісно орієнтований підхід; діяльнісний підхід; компетентнісний підхід.

Постановка проблеми. У сучасному освітньому просторі України актуалізується проблема підготовки майбутнього вчителя не лише як фахівця своєї справи зі знанням змісту шкільних предметів і методик їх викладання, а професіоналів, готових до творення авторських підходів до освіти учнів, взаємодії з батьківською спільнотою та громадою. Це значною мірою увиразнює підготовку вчителів початкової школи, адже їхні професійні якості, що формуються в умовах навчання у вищій школі, зокрема, динамізм, креативність, конструктивність, надалі будуть визначати становлення і розвиток особистості молодшого школяра.

Аналіз останніх джерел та публікацій. Загальнотеоретичні питання фахової підготовки майбутнього вчителя в контексті модернізації освіти на сучасному етапі

висвітлено в роботах українських педагогів (Н. Бібік, В. Бондар, Г. Іванюк, С. Мартиненко, В. Огнев'юк, О. Савченко, С. Сисоєва та ін.).

Ми погоджуємося з думками І. Єрмакова щодо важливості сформованості життєвої компетентності особистості, яка є основою нової педагогіки – педагогіки життєтворчості [7]. На нашу думку, життєва компетентність учителя є інтегруючим, спрямовуючим чинником для набуття й реалізації здатності та готовності до здійснення інтегративних функцій. Професійно-педагогічна діяльність вчителя початкової школи є багатофункціональною, окрім навчальної, виховної, розвивальної функцій учитель початкової школи виконує функцію соціальної комунікації та педагогічної підтримки (налагодження взаємодії з батьками та різними соціальними інституціями).

У руслі окресленої проблеми розглядаємо різні аспекти дослідженості теоретичних підходів до підготовки фахівців з педагогічної освіти. Окремі питання методологічної компетентності майбутніх педагогів особистісно зорієнтованої підготовки розглядає Г. Іванюк [10]; акмеологічний підхід у формуванні професійної компетентності майбутнього педагога, формування діагностичних компетенцій та комунікативної компетентності у майбутніх учителів початкової школи висвітлює С. Мартиненко [12].

Ми розглядаємо практико зорієнтовану підготовку майбутнього вчителя початкової школи в контексті діяльнісного, особистісного, компетентнісного підходів. Відтак важливим є уточнення поняттєвого апарату.

Ми розвиваємо думку Г. Іванюк про те, що перехід від нормативно-знаннєвої парадигми, що була домінантною в радянську добу, до особистісно орієнтованої зумовив трансформацію мети, завдань, змістово-методичного забезпечення освіти [9]. Як вважає авторка наведеної вище думки, важливим є навчання, наповнене особистісними смислами. Відтак, підготовка майбутнього вчителя до професійної діяльності має дві важливі складові, що визначені: а) запитами суспільства на вчителя-професіонала, готового до реалізації суспільно значущих завдань шкільної освіти учнів; б) особистісними смислами студента (майбутнього вчителя) щодо успішної професійної діяльності. Важливу складову змісту педагогічної підготовки

становлять педагогічні дисципліни. Завдання полягає в тому, щоб формувати професійно значущі види діяльності, які включають у себе систему знань, умінь, навичок і забезпечують їх застосування як у підготовленому, так і в зміненому освітніх середовищах (Г. Іванюк, А. Січкара, 2015) [11]. Практико зорієнтовану підготовку вчителя початкової школи розглядаємо як систему. Ми виходимо з того, що освіта є результатом цілеспрямованого, організованого, планового засвоєння суб'єктом (студентом – майбутнім учителем) сукупності елементів системи об'єктивного досвіду людства і має суспільне визнання щодо освітньо-кваліфікаційного рівня професійної підготовки.

Відтак, практико зорієнтована підготовка майбутнього вчителя забезпечується цілеспрямованим відбором зразків (елементів) об'єктивного досвіду, засвоєння їх у процесі навчальної діяльності та формуванням нової освітньої якості. На суспільному рівні ця якість розглядається як освіта певного рівня. Варто відзначити, що освіта передбачає прирошування моральних цінностей, що є особистіснозначущими, наповненим власними сенсами до професійної діяльності.

У контексті проблематики статті важливим є вдосконалення підходів до змісту та технологій освіти. В узагальненому вигляді зміст освіти – це спеціально відібрана (відповідно до Державних стандартів) система елементів узагальненого досвіду людства, засвоєння якого необхідне для успішної діяльності індивіда (вчителя) у вибраній ним сфері суспільно-корисної практики.

Мета статті. З'ясувати та висвітлити особливості практико зорієнтованої підготовки майбутнього вчителя початкової школи засобами проектної діяльності у процесі вивчення педагогічних дисциплін.

Виклад основного матеріалу. Проблема формування компетентного фахівця знайшла своє відображення у наукових працях зарубіжних та українських учених. На теоретичному рівні проблему формування професійної компетентності вчителя, ключових компетентностей у контексті особистісно орієнтованої парадигми освіти розкрито російськими вченими (В. Адольф [1], А. Хуторський [16]). Сучасним українським психологам і педагогам належить цілий спектр досліджень з різних

проблем формування фахової компетентності вчителя: сутнісні особливості компетентнісного підходу в педагогіці (І. Бех [2], Н. Бібік [3], О. Пошетун [14], О. Савченко [15]); історико-методологічні аспекти формування вчителя-професіонала (Н. Гузій [6]).

В. Бондар для дослідження професійної компетентності фахівця освітньої галузі до професійно-педагогічної діяльності послуговується двома поняттями на рівні соціально-економічної категорії: конкурентоспроможність і конкурентоздатність. Конкурентоспроможність визначається як кваліфікаційна готовність за необхідності вступати в конкурентну боротьбу на ринку праці, сподіваючись на набуту професійну компетентність, зміст формування якої закладено в освітньо-професійну програму як складову галузевого стандарту вищої освіти, а також набуття професійних якостей, що користуються попитом у споживачів освітніх послуг і передбачених змістом освітньо-кваліфікаційних характеристик [4, 22].

Відповідно до особистісно орієнтованої парадигми, замовлення на освіту роблять учні та їх батьки, суспільство. Ці аспекти важливо враховувати щодо підготовки вчителя. Адже студент, що навчається, зможе зреалізувати на практиці сформовані компетентності лише через 4-5 років. Варто пам'ятати, що в умовах інформаційного суспільства знання, уміння, навички швидко втрачають свою актуальність, їм на зміну людство вносить нові. Змінюються цінності, інтереси, потреби учнів і джерела отримання інформації та способи діяльності. Тому актуалізується ціннісно-діяльнісна складова у процесі викладання педагогічних дисциплін і застосування знань, умінь, навичок, способів діяльності в освітньому середовищі загальноосвітнього навчального закладу.

Історико-педагогічні студії проблеми розвитку практико зорієнтованих технологій дають підстави стверджувати визнання педагогами методу проєктів, проєктної технології в різні періоди. За результатами історико-педагогічного пошуку з'ясовано, що у вітчизняній педагогіці 20-х років ХХ ст. метод проєктів увійшов у теорію і практику освіти. У 1929-30 рр. було розроблено комплексно-проєктні програми. За цим проєктом кожна школа ставила свої проєктні теми

відповідно до місцевих умов. Однак ідея поєднання праці з теоретичним навчанням у трудовій школі була здебільшого формальною. Інтереси, потреби особистості не враховувалися [10].

Цікавими, на нашу думку, є наукові підходи українського психолога Г. Ващенка щодо обґрунтування методу проектів. Він визначив пріоритети активізації навчання, узгодив їх з потребами життя та особливостями дитячої вдачі і з'ясував, що найповніше вони виявляються в методі проектів. Характерною ознакою методу проектів, на його думку, є «повна і органічна узгодженість навчання з наочним життям школи, а також із різноманітними інтересами дитини, включаючи сюди не тільки суто інтелектуальні, але й інтереси іншого порядку» [5, 331-332].

Отже, для методу проектів характерна практична спрямованість навчання та зв'язок його з життям дитини загалом. Григорій Ващенко наголошував на тому, що об'єднання теорії з практикою тільки тоді характеризує метод проектів, коли в основі його лежать творчі шукання учня. Він визначав метод проектів, як метод шукань, що зумовлює творчу діяльність учня і цим сприяє його саморозвитку.

Ми послуговуємося результатами наукових пошуків Г. Іванюк щодо сутнісних особливостей проектної технології, характеристики етапів освітнього поступу, а саме: педагогічна діагностика інтересів, потреб, рівня інтелектуального розвитку, творчих та спеціальних здібностей вихованця; цілепокладання; розробка проекту; його виконання; підведення підсумків, звіт про виконання, аналіз виконання проекту, визначення завдань для подальших проектів [10].

Особливість проектної технології полягає у взаємозв'язках мети, завдань, змісту, методів, засобів, прийомів, алгоритму виконання певних навчально-пошукових дій і взаємодії всіх учасників. Технологія проектів уможлиблює реалізацію діяльнісного, особистісно орієнтованого та компетентнісного підходів задля ефективної практико орієнтованої підготовки майбутнього вчителя початкової школи. Серед об'єктивних переваг техніки проектів мотиваційна спрямованість та розвивальне значення.

Водночас, погоджуємося, що навчальне проектування не лише акцентує проблему щодо розвитку аналітичних, дослідницьких, комунікативних, організаційних, рефлексійних та інших життєвоважливих умінь і навичок, передбачає їх системне застосування, й цілеспрямовано перевіряє міру їх надійності та ефективності [8].

Варто зауважити, що в умовах швидкої зміни інформаційних потоків, введення в обіг досягнень сучасної науки, важливо сформувати в майбутніх учителів готовність до аналізу і синтезу, порівняння і пошуку нових джерел інформації, узагальнення й критичного осмислення як наявного досвіду навчання, виховання, розвитку учнів, так і власної педагогічної позиції.

Практико зорієнтована підготовка майбутнього вчителя початкової школи, потребує вдосконалення змісту, форм, методів проведення семінарських, практичних та індивідуальних занять з педагогічних дисциплін. Наші міркування визріли в площині викладання дисциплін: «Основи педагогіки», «Теорія і методика виховання», «Дидактика». Студенти з першого курсу поступово залучаються до різних видів проектів, а саме: дослідницьких, творчих, ігрових, інформаційних, практико-орієнтованих; за кількістю учасників – індивідуальних, парних, групових.

Для прикладу зупинимося на окремих з них. Студентам першого курсу під час вивчення змістового модуля «Основи педагогіки» пропонуються, в основному, короткотривалі, індивідуальні та парні, ігрові, дослідницькі та інформаційні проекти. Мета таких проектів – вчити самостійно відшуковувати інформацію, систематизувати її, відбирати необхідне за ступенем новизни; вміти працювати в парі, домовлятися, узгоджувати свої дії; використовувати ІКТ-презентації власного освітнього продукту.

Орієнтовні теми: педагогічна панорама «Педагогіка – наука і мистецтво», дискурс «Освіта – соціокультурний процес», літературно-педагогічний журнал «Образ учителя початкової школи в теоретичній спадщині Бориса Грінченка», відеопроект «Дитинство в школі Василя Сухомлинського».

У процесі вивчення курсу навчальної дисципліни «Теорія і методика виховання» студентам пропонуються на розгляд (з правом вибору), крім зазначених вище,

проекти середньої тривалості та довгострокові; групові; творчі, практико-орієнтовані. Мета таких проектів навчити студентів добирати важливу і цікаву інформацію та надавши їй особистісного забарвлення, донести її учням початкової школи з урахуванням їх вікових особливостей.

Навчальні проекти передбачають формування в майбутніх учителів здатності обґрунтовувати мету, завдання, відбирати раціональні методи, засоби створення педагогічного розвивального середовища; обирати доцільну і цікаву форму проведення виховного заходу, батьківських зборів; передбачити підготовчу роботу, з'ясувавши яким чином будуть задіяні до цієї роботи учні, батьки; продумати місце проведення заходу, розміщення його учасників; вміння створювати презентацію тощо. Проектна діяльність – це ще і гарна школа життя, тобто формування життєвої компетентності, оскільки студенти вчать тут домовлятися, узгоджувати свої дії з діями інших, прислуховуватися до інших, поважати їх думку, обґрунтовувати свої пропозиції, знаходити потрібні аргументи.

Підтвердженням цьому слугують орієнтовні теми проектів: «Національне виховання в сучасній школі», «Професіограма вчителя початкової школи», «Виховання громадянина», «Проектування виховної години (виховного заходу)», «Батьківські збори», «Структура та зміст учнівського самоврядування в початковій школі».

Враховуємо те, що навчальні, пошукові, дослідницькі та ін. проекти виконують певні функції, а саме: розвивальну (розвиток психічних процесів, творчих здібностей), активізаційно-пізнавальну діяльності (способи діяльності), практико-орієнтовану (використання знань на практиці), системотворчу (систематизація знань, міждисциплінарні зв'язки), контролюючу (контроль навчальних досягнень, самоконтроль), професійно орієнтовану (зв'язок проектів з особливостями навчально-виховного процесу у початковій школі) (Г. Іванюк). О. Пехота, крім зазначених вище функцій, виокремлює дослідницькі, творчі, ігрові, інформаційні, практико-орієнтовані [13, 152].

Розглянемо технологію створення групового проекту студентами 3-го курсу напряму підготовки «Початкова освіта» (Грек Юлія, Магас Марія, Марчук Наталія,

Качура Вікторія, Короткова Христина, Хоменкова Анна, Швець Ірина, Петлюк Діана) на тему «Модель учнівського самоврядування в початковій школі».

Мета проекту: здійснення педагогічного керівництва учнівською спільнотою через органи самоврядування; створення умов для розвитку особистості учня у процесі взаємодії в учнівському осередку.

За методом, що домінує в проекті – це ігровий проект. Функції викладача під час роботи над проектом, в основному, полягають у консультуванні щодо пошуку джерел, інформації, координуванні процесу, стимулюванні самостійної діяльності студентів, педагогічній підтримці.

На підготовчому етапі студенти обговорюють і визначаються з темою, метою проекту; практичною значущістю результатів, опрацьовують педагогічну та методичну літературу, продумують форму представлення проекту. Етап проектування (планування) завершується розробленням плану реалізації проекту та створенням структури учнівського самоврядування в 3-му класі початкової школи, що зображено на рис. 1.

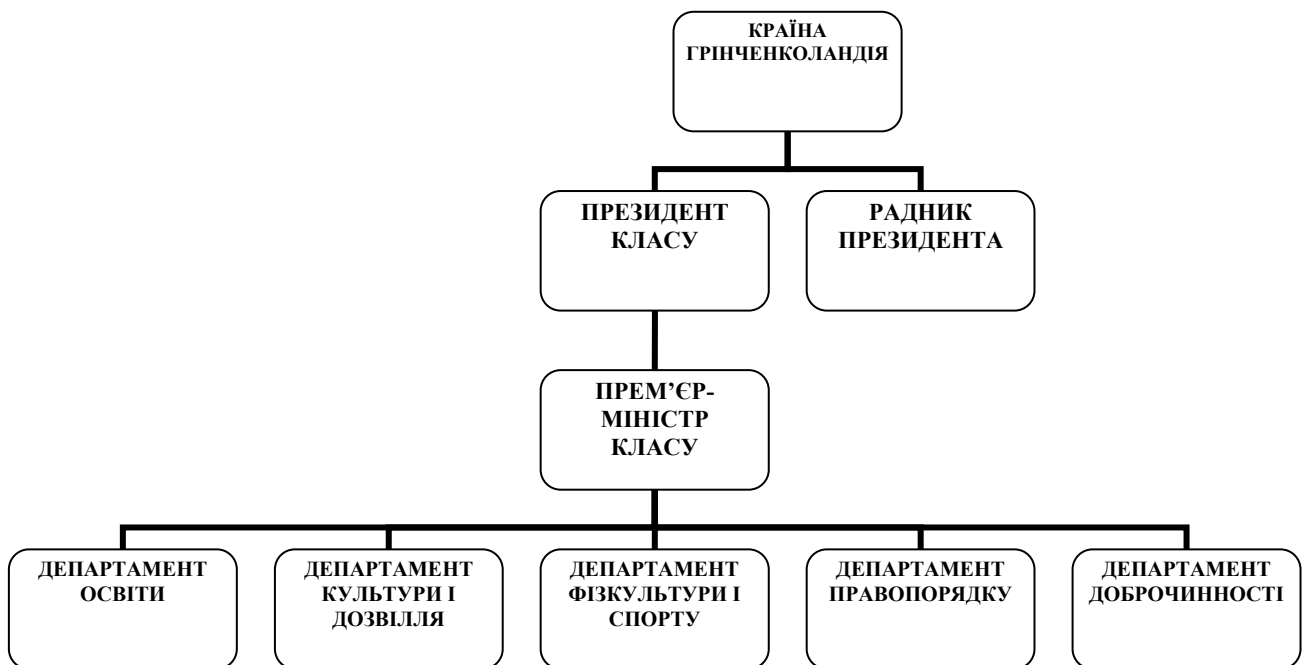

Рис. 1. Структура учнівського самоврядування в 3 класі початкової школи

Технологічний етап розпочинається тим, що студенти розподіляють ролі, а саме: президента класу, прем'єр-міністра, очільників чотирьох департаментів, відповідно

до розробленої структури учнівського самоврядування. Кандидати на ці посади розробляють і презентують свої програми. Після чого відкритим голосуванням відбуваються вибори на керівні посади із врахуванням рівня компетентності кожного. Домовляються, що всі департаменти будуть мати рівні права, хоч і будуть різнитися за кількісним складом; визначають права і обов'язки кожного департаменту. Далі кожен керівник департаменту набирає свою команду, орієнтуючись на особистісні характеристики кожного та мотивуючи свій вибір. Так, департамент культури і дозвілля має зобов'язання організовувати на перервах рухливі і дидактичні ігри, вносити пропозиції до плану роботи, розробляти сценарії свят і розваг, організовувати їх проведення тощо. Тому до департаменту культури і дозвілля запрошуються творчі особистості, активні, такі, що мають розвинені художньо-естетичні здібності. Так комплектуються всі інші департаменти. За потреби кожен може звернутися за допомогою до радника (вчителя-класовода). Всі департаменти готують виступ-презентацію зі своєю програмою дій. Завершується презентація колективним обговоренням, корекцією освітнього продукту і оцінюванням (підсумковий етап). Технологія оцінювання включає взаємооцінювання: роботу департаментів оцінюють президент та прем'єр-міністр, а їхню роботу – очільники департаментів. Вчитель-класовод має можливість долучатися до оцінювання, коректувати оцінки, обґрунтовуючи корективи.

Нами розроблено критерії оцінювання навчального проекту. Вони подані в таблиці 1.

Таблиця 1.

Критерії оцінювання навчального проекту

Зміст	Форма	Процес утворення освітнього продукту	Освітній продукт
Мета, цілісність	Якість оформлення	Автономність, рефлексія	Презентація, аргументація
Обґрунтування результатів	Функціональна доцільність	Висновки	Обґрунтування результатів
Практичне застосування, міждисциплінарні зв'язки	Взаємозв'язки	Самостійність	Чіткість

Мовно-мовленнєва грамотність	Естетика	Якість	Культура мовлення
Оригінальність задуму	Оригінальність	Творчий підхід	Оригінальність

Проектна діяльність розкриває широкі можливості щодо підготовки студентів до вирішення проблем формування особистості дитини молодшого шкільного віку. У руслі цієї проблеми важливо вміло підбирати зміст. Великий виховний потенціал майбутні вчителі вбачають у художніх творах для дітей Бориса Грінченка. Розглянемо для прикладу проект виховної години для учнів 3 класу на тему «Духовні цінності у творах Бориса Грінченка», розроблений студентами напряму підготовки «Початкова освіта» Войтюк Наталією та Рашкевич Марією. Цей проект можна характеризувати як практико зорієнтований і такий, що може бути використаний у практиці початкової школи.

Мета проекту: поглибити знання учнів про ціннісний вимір творчості Бориса Грінченка; стимулювати мотивацію до її пізнання; вчити аналізувати вчинки героїв творів та свої власні; виховувати співчуття до людського горя, страждань, відповідальне ставлення до дорученої справи; спонукати до самовдосконалення.

Робота над проектом буде успішною за умови плідної співпраці викладача та студентів. У процесі спільного обговорення визначаємо мету проекту, його структурні елементи; проектуємо взаємодію вчителя й учнів на кожному з етапів. На етапі проектування викладач консультує щодо вибору джерел інформації, спрямовує діяльність студентів у потрібному напрямку для самостійного пошуку. Остаточне рішення щодо створення освітнього продукту студенти приймають самостійно, послуговуючись знаннями з педагогіки, психології, предметних методик, використовуючи перспективний педагогічний досвід, власні педагогічні надбання, отримані у процесі психолого-педагогічної та навчальної практик.

Зважаючи на важливість підготовчого етапу у реалізації мети такого заняття, студентами було ретельно підготовлено завдання для учнів на цьому етапі, а саме: вмотивоване прочитання творів Бориса Грінченка, з якими школярі ознайомилися на уроках літературного читання; підготовка анотації до творів; пошук висловів відомих постатей про Бориса Грінченка та його власних висловлювань, які б

збігалися з уявленнями школярів про людські цінності; підготовка виставки художніх творів письменника для дітей.

Епіграфом до виховної години студенти запропонували слова видатного українця Бориса Дмитровича Грінченка «Якщо не я, то хто інший?». Учням пропонується поміркувати над змістом цих слів і висловити свої думки щодо смислової вартості. Після чого школярі презентують висловлювання, які вони обрали самостійно, пояснюючи розуміння їх сутності. На підготовчому етапі вчитель може порадити учням висловлювання, на які варто акцентувати увагу, якщо учні потребують такої допомоги. Наприклад:

«Як мала у тебе сила,

То з гуртом єднайся ти:

Вкупі більше зробиш діла,

Швидше дійдеш до мети» (Б. Грінченко).

«Віддав себе я праці без вагання,

Я йшов туди, де розум посилав» (Б. Грінченко).

Після огляду експозиції творів для дітей Бориса Грінченка («Украла», «Дзвоник», «Олеся», «Шматок хліба») школярам пропонується об'єднатися в групи, на основі обраного твору, і зробити коротку анотацію до нього. В анотації потрібно озвучити ідею твору, назвати імена головних персонажів та висловити своє ставлення до їхніх вчинків. Орієнтовна анотація до твору «Олеся»: «Олеся» – головна героїня одноіменного твору, ціною власного життя врятувала своїх рідних і всіх односельців від ворога. Це вчинок сміливої маленької дівчинки, яка переборола страх і пожертвувала своїм життям задля інших. Вчинок Олесі спонукає нас до героїзму, відданості рідному народу, своїй Батьківщині.

Коли всі групи обмінюються анотаціями, вчитель може запропонувати їм визначити, які риси характеру головних героїв творів, що розглядалися, вони хотіли б наслідувати. Записи можна оформити на дошці у вигляді схеми, як це зображено на рис. 2.

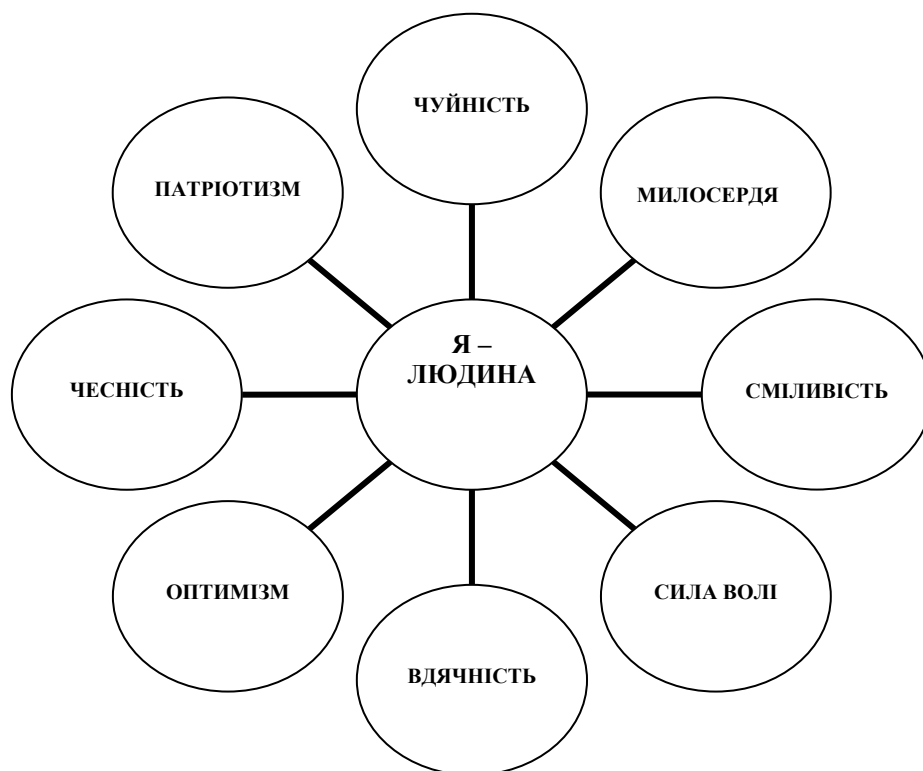

Рис. 2. Позитивні риси характерів героїв творів Бориса Грінченка

У підсумковій частині заняття (класна година) студенти пропонують взяти в учнів інтерв'ю для шкільної газети:

- Який із творів Бориса Грінченка ви б порадили прочитати своїм рідним? Чому?
- На кого з героїв творів ви хотіли б бути схожими? Чому?
- А кого б не хотіли бачити своїми друзями?
- Щоб ще ви хотіли дізнатися про Бориса Грінченка?

На підсумковому етапі студенти ознайомлюють всіх учасників проекту з підготовленим освітнім продуктом. Відповідно до зазначених вище критеріїв відбувається оцінювання навчального проекту. Після обговорення приймається спільне рішення щодо можливості його використання в практичній діяльності.

Таким чином, ми можемо стверджувати, що проектна діяльність в процесі вивчення педагогічних дисциплін забезпечує практико зорієнтовану підготовку майбутнього вчителя початкової школи. Долучення студентів до проектної діяльності в процесі вивчення ними педагогічних дисциплін забезпечує умови для

свідомого засвоєння цінностей дитинства й власної відповідальності за професійні дії, вчинки, результати навчання й виховання учнів.

Висновки. У статті висвітлено окремі аспекти практико зорієнтованої підготовки вчителя початкової школи засобами проектної діяльності. На цьому тлі подано приклади педагогічної підготовки майбутніх фахівців, що є продуктом власної професійної діяльності авторів.

Однак, сучасна педагогічна практика потребує окремого висвітлення проблем підготовки майбутнього вчителя початкової школи до формування пошукового середовища у процесі викладання психолого-педагогічних та фахових дисциплін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адольф В. А. Формирование профессиональной компетентности будущего учителя / В. А. Адольф // Педагогика. – 1998. – №1. – С. 72-75.
2. Бех І. Д. Теоретико-прикладний сенс компетентнісного підходу в педагогіці / І. Д. Бех // Педагогіка і психологія. – 2009. – №2 (63). – С. 27-31.
3. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування / Н. М. Бібік // Наукові записки Вінницького Державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія : Зб. наук. праць. Випуск 34. – Вінниця : ТОВ фірма «Планер». – 2011. – С. 220-224.
4. Бондар В. Конкурентоздатність педагога як складова його професійної компетентності / Володимир Бондар // Початкова школа. – 2008. – №7. – С. 22-23.
5. Ващенко Г. Загальні методи навчання : Підручник для педагогів. – Видання перше / Григорій Ващенко. – Київ : Українська Видавнича Спілка, 1997. – 441 с.
6. Гузій Н. В. Педагогічний професіоналізм : історико-методологічні та теоретичні аспекти : монографія / Н. В. Гузій. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2004. – 243 с.
7. Життєва компетентність особистості: від теорії до практики : Науково-методичний посібник / За ред. І. Г. Єрмакова. – Запоріжжя : Центріон, 2005. – 640 с.
8. Жолнович Г. Створюємо колективний проект / Г. Жолнович // Проекти в початковій школі : тематика та розробка занять ; упоряд. : О. Онопрієнко, О. Кондратюк. – Київ : Шкільний світ, 2007. – 128 с. – (Бібліотека «шкільного світу»).
9. Іванюк Г. І. Метод проектів у педагогічному процесі сільської школи / Г. І. Іванюк // Проектний підхід до компетентнісно спрямованої освіти : науково-методичний збірник ; за наук. ред. канд. іст. наук І. Г. Єрмакова, канд. пед. наук В. В. Нечипоренко, канд. пед. наук В. Г. Прокопенко. – Запоріжжя : Видавництво Хортицький навчально-реабілітаційний багатопрофільний центр, 2008. – Т. 2. – С. 247-254.
10. Іванюк Г. І. Формування методологічної компетентності магістрів з дошкільної освіти / Г. І. Іванюк // Професійна адаптація молодого вчителя в умовах змін ціннісної парадигми суспільства : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції [редкол. : В. О. Огнев'юк, І. А. Зязюн та ін.]. – Київ : Київський ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – С. 117-120.
11. Іванюк Г. І. Діяльнісний підхід до навчання й виховання дітей дошкільного віку в історико-педагогічному контексті ХХ століття / Г. І. Іванюк, А. Д. Січкара // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. – №2 (46). – 452 с. – С. 119-130.

12. Мартиненко С. М. Акмеологічний підхід у формуванні професійної компетентності майбутнього педагога / С. М. Мартиненко. – Акмеологія в Україні: теорія і практика: збірник наукових праць / редкол. : Огнев'юк В. О., та ін. – Київ, 2013. – №24. – С. 45-48.
13. Освітні технології: Навчально-методичний посібник / [О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.] / за ред. О. М. Пехоти. – Київ: А.С.К., 2001. – 256 с.
14. Пометун О. І. Теорія та практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн / О. І. Пометун // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: монографія / М-во освіти і науки України; [колектив авт.: Н. М. Бібік, Л. С. Ващенко, О. І. Локшина та ін.; під заг. ред. О. В. Овчарук]. – Київ, 2004. – 266 с.
15. Савченко О. Я. Компетентнісний підхід як чинник модернізації початкової освіти / О. Я. Савченко // Наука і освіта. Науково-практичний журнал Південного наукового центру НАПН України. – Серія «Педагогіка». – 2011. – №4. – С. 13-17.
16. Хуторской А. Ключевые компетентности как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования / Андрей Хуторской / Народное образование. – 2003. – №2. – С. 58-64.

Рецензент

Піддячий М. І. – д. пед. н., проф.

Стаття надійшла до редакції 19.04.2016

ПРАКТИКО ОРИЕНТИРОВАННАЯ ПОДГОТОВКА БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ

Иваниук Анна Ивановна

доктор педагогических наук, профессор,
заведующей кафедры педагогики и психологии
Педагогического института
Киевский университет имени Бориса Гринченко, г. Киев
h.ivaniuk@kubg.edu.ua

Демьяненко Валентина Ивановна

преподаватель кафедры педагогики и психологии
Педагогического института
Киевский университет имени Бориса Гринченко, г. Киев
v.demianenko@kubg.edu.ua

Аннотация. В статье освещены некоторые аспекты практико ориентированной подготовки будущего учителя начальной школы в процессе изучения педагогических дисциплин. Представлен авторской опыт использования учебных проектов, в частности, в дисциплинах «Основы педагогики» и «Теория и методика воспитания». Раскрывается специфика реализации в образовательном процессе ВУЗ деятельного, личностного, компетентного подходов.

Ключевые слова: практико ориентирования подготовка; профессиональная компетентность; метод проектов; проектная деятельность; личностно ориентированный подход; деятельный подход; компетентносный подход.

THE PRACTICE-ORIENTED TRAINING OF FUTURE ELEMENTARY SCHOOL TEACHER

Hanna I. Ivaniuk

Doctor of science in Pedagogics, professor, Head of department of Pedagogy and Psychology
Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv
h.ivaniuk@kubg.edu.ua

Valentina I. Demianenko

lecturer of department of Pedagogy and Psychology
Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv
v.demianenko@kubg.edu.ua

Abstract. This article highlights some aspects of practice-oriented training of future teacher of primary school teachers in the study of pedagogical subjects. The practice-oriented (training of primary school teachers see as a system based on the fact that education is the result of a focused, organized, planned mastering a subject of future teachers, together elements of the system of objective human experience and social acceptance has on educational qualification of professional training.

The purpose of the article is to highlight features of practice-oriented training of future teacher in primary school in teaching pedagogical subjects. While working on the article studied the issue of professional training of future elementary school teacher, raised in studies Ukrainian and foreign scientists. Outlined problem is considered in the context of active, personal, competency approaches.

It was found that the practice-oriented training future teachers provided targeted sampling objective experience, learning in the process of training and formation of new educational quality.

The article deals with the essential features of the project technology with regard to progress in stages. Method of projects consider due to the fact that it enables the implementation of effective practice-oriented training of future elementary school teacher.

Posted author's experience in the use of educational projects, disciplines "Fundamental: of Education" and "Theory and Methods of Education. "Results of seeking ways practice oriented training students field of study "Primary education" for professional work in project technology have both scientific and practical significance.

The essence of the algorithm and the implementation of technology projects in the practice of the educational process of higher education. The implementation of educational projects with pedagogical disciplines enables upload of future primary school teachers to practice. Especially a cost component of the project is the motivation of the individual which promotes spiritual and moral formation of future teachers.

Key words: the practice-oriented training; professional competence; project method; project activities; individually oriented approach; activity approach; competence approach.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Adol'f V. A. Formation of professional competence of future teachers / V. A. Adol'f // *Pedagogika*. – 1998. – №1. – P. 72-75 (in Russian).
2. Bekh I. D. Theoretical and applied sense of competence approach in teaching / I. D. Bekh // *Pedahohika i psyholohiia*. – 2009. – №2 (63). – P. 27-31 (in Ukrainian).
3. Bibik N. M. Competence approach: reflective analysis of using / H. M. Бібік // *Naukovi zapysky Vinnytskoho Derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho*.

- Seriia: Pedagogika i psykholohiia: Zb. nauk. prats. Vypusk 34. – Vinnytsia: TOV firma «Planer» – 2011. – P. 220-224 (in Ukrainian).
4. Bondar V. Competitiveness of teacher as part of his professional competence / Volodymyr Bondar // Pochatkova shkola. – 2008. – №7. – P. 22-23 (in Ukrainian).
  5. Vashchenko H. General teaching methods: Handbook for teachers. - First edition / Hryhorii Vashchenko. – K. : Ukrainska Vydavnycha Spilka, 1997. – 441 p. (in Ukrainian r).
  6. Huzii N. V. Teaching professional: historical, methodological and theoretical aspects: monohrafiia / N. V. Huzii. – K. : NPU im. M. P. Drahomanova, 2004. – 243 p. (ukr).
  7. Life competence of personality: from theory to practice: Naukovo-metodychnyi posibnyk / Za red. I. H. Yermakova. – Zaporizhzhia : Tsentrion, 2005. – 640 p. (in Ukrainian).
  8. Zholnovych H. Making a collective project / H. Zholnovych // Proekty v pochatkovii shkoli : tematyka ta rozrobka zaniat; uporiad. : O. Onopriienko, O. Kondratiuk. – K. : Shkilnyi svit, 2007. – 128 c. – (Biblioteka «shkilnoho svitu») (in Ukrainian).
  9. Ivaniuk H. I. Project method in pedagogical process in rural schools / H. I. Ivaniuk // Proektnyi pidkhid do kompetentnisno spriamovanoi osvity : naukovo-metodychnyi zbirnyk; za nauk. red. kand. ist. nauk I. H. Yermakova, kand. ped. nauk V. V. Nechyporenko, kand. ped. nauk V. H. Prokopenko. – Zaporizhzhia : Vydavnytstvo Khortytskyi navchalno-reabilitatsiinyi bahatoprofilnyi tsentr, 2008. – T. 2. – P. 247-254 in Ukrainian).
  10. Ivaniuk H. I. Formation of methodological competence of masters in early childhood education / H. I. Ivaniuk // Profesiina adaptatsiia molodoho vchytelia v umovakh zmin tsinnisnoi paradyhmy suspilstva : Materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii [redkol. : V. O. Ohneviuk, I. A. Ziazium ta in.]. – K. : Kyivskiy un-t imeni Borysa Hrinchenka, 2010. – P. 117-120 (in Ukrainian).
  11. Ivaniuk H. I. Activity approach education and upbringing of preschool children in the context of historical and pedagogical of XX century / H. I. Ivaniuk, A. D. Sichkar // Pedagogichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnologii : nauk. zhurnal / holov. red. A. A. Sbruieva. – Sumy : Vyd-vo SumDPU imeni A. S. Makarenka, 2015. – №2 (46). – 452 c. – C. 119-130. (in Ukrainian)
  12. Martynenko S. M. Acmeological approach to formation of professional competence of future teachers / S. M. Martynenko. – Akmeolohiia v Ukraini : teoriia i praktyka: zbirnyk naukovykh prats / redkol. : Ohneviuk V. O., ta in. – K., 2013. – №24. – P. 45-48 (in Ukrainian ukr).
  13. Educational technologies: Navchalno-metodychnyi posibnyk / [O. M. Piekhota, A. Z. Kiktenko, O. M. Liubarska ta in.] / za red. O. M. Piekhoty. – K. : A.S.K., 2001. – 256 p (ukr).
  14. Pometun O. I. Theory and practice consistent implementation of competence approach in the experience of foreign countries / O. I. Pometun // Kompetentnisnyi pidkhid u suchasni osviti: svitovyi dosvid ta ukraïnski perspektyvy : monohrafiia / M-vo osvity i nauky Ukrainy; [kolektyv avt. : N. M. Bibik, L. S. Vashchenko, O. I. Lokshyna ta in.; pid zah. red. O. V. Ovcharuk]. – K., 2004. – 266 p (in Ukrainian).
  15. Savchenko O. Ya. Competence approach as a factor in the modernization of primary education / O. Ya. Savchenko // Nauka i osvita. Naukovo-praktychnyi zhurnal Pivdennoho naukovoho tsentru NAPN Ukrainy. – Seriia «Pedagogika». – 2011. – №4. – P. 13-17 (in Ukrainian).
  16. Hutorskoj A. Key competences as a component of personality-oriented paradigm of education / Andrej Hutorskoj / Narodnoe obrazovanie. – 2003. – №2. – P. 58-64 (in Russian).